



**KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON**  
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

12/4356-48

Finansdepartementet, FIN  
Postboks 8008 Dep  
0030 OSLO

Vår referanse: 12/02153-3  
Arkivkode: 500  
Saksbehandler: Anders Kleppe  
Deres referanse:  
Dato: 18.02.2014

## Høring - Rapport fra utvalg om lønnsdannelse – NOU 2013: 13

Det vises til høringsbrev datert 18.12.2013. Vedlagt følger høringsvar fra KS.

Med vennlig hilsen

  
Anders Kleppe

# Hørings svar – NOU 2013:13 Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi

## Innledning

Holdenutvalget, Holden III, avga sin innstilling til Finansdepartementet 3. desember 2013. KS er enig med utvalget og slutter opp om frontfagsmodellen. Modellen har vært en førende del av det inntektspolitiske samarbeidet mellom partene i arbeidslivet, og slik bør det fortsatt være.

KS mener:

- Frontfagsmodellen er en viktig del av det inntektspolitiske samarbeidet
- Frontfagsmodellen har vært en solid bærebjelke i lønnsdannelsen i Norge
- Frontfagsmodellen skal legge til rette for lik lønnsutvikling i de ulike tariffområder over tid og har fungert
- De enkelte tariffområder må selv ha ansvaret for fordelingen og prioriteringer av rammen innenfor eget tariffområdet
- Det er viktig at det gis et troverdig anslag på lønnsveksten i industrien som bygger på resultatet fra frontfaget
- Det er nødvendig å skape tilstrekkelig lokal fleksibilitet i lønnsystemene slik at virksomhetene kan rekruttere, motivere og beholde arbeidskraften. Dette er viktig for en stor kommunesektor som dekker et vidt spekter av viktige samfunnsoppgaver
- KS mener den lønnsledende - og skjermede - petroleumsvirksomheten er en større utfordring for norsk økonomi enn den konkurranseutsatte sektor

Utvalget har også drøftet makroøkonomiske utviklingstrekk, som kan skape utfordringer for norsk økonomi og lønnsdannelse fremover. KS er enig i utvalgets hovedkonklusjoner:

- Nedtrappingen av petroleumsvirksomheten som før eller senere vil komme, vil kunne utfordre stabiliteten i norsk økonomi
- Konsekvensene for norsk økonomi vil bli vesentlig kraftigere om betydelig svakere vekst i verdensøkonomien skulle føre til et kraftig fall i oljeprisen
- De ulike politikkområdene må virke sammen for å bidra til en stabil utvikling i norsk økonomi
- Utformingen av arbeidsmarkeds- og velferdspolitikken må ta hensyn til den høye arbeidsinnvandringen
- Arbeidsinnvandring kan motvirke kapasitetsskanker i høykonjunkturer, men samtidig bidra til å forsterke konjunkturbevegelsene, særlig i boligmarkedet.
- Lønnsdannelsen må bidra til økt produktivitet i alle sektorer.

## Oljevirkosomheten og arbeidsinnvandring

Høy oljepris har de siste årene bidratt til en økonomisk oppgang for Norge. Oppsvinget har sammen med krisen i Europa -bidratt til en betydelig arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring demper på den ene siden konjunkturutslagene i økonomien, ved at det øker tilbudet av arbeidskraft, varer og tjenester i perioder med høy etterspørsel. Men høy arbeidsinnvandring kan samtidig gjøre økonomien mer ustabil, ved at konjunkturutslagene kan bli større. Fordi arbeidsinnvandringen holder lønnsveksten nede vil ikke naturlige bremsemekanismer, som ofte vil stanse en kraftig konjunkturoppgang, sette inn.

Samtidig øker ikke bare arbeidsinnvandringen tilbudet av arbeidskraft, varer og tjenester, men utløser i seg selv økt etterspørsel, både til løpende forbruk og ikke minst til investeringer i boliger, produksjonskapital og behovet for offentlige tjenester og infrastruktur. Slik de økonomiske overføringene til kommunesektoren utmåles, vil det økte investeringsbehovet for

sektoren ikke dekkes opp av økte inntekter på kort sikt. Finansieringen må dermed skje i form av økt lånefinansiering og påfølgende kraftig økt gjeld. Rentekostnadene for prosjektet vil aldri dekkes opp av økte overføringer. Selve investeringskostnadene vil først dekkes fullt ut av økte overføringer dersom økningen i befolkningen holder seg gjennom hele levetiden for prosjektet. Dette gjør kommunesektoren utsatt dersom nedbyggingen av oljevirkomheten eller andre sjokk skulle føre til at befolkningsveksten snur til nedgang.

### **Arbeidsinnvandring og lønnsdannelse i kommunal sektor**

Brochmannutvalget pekte på at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy sysselsetting. Utvalget foreslo å dreie velferdsordningene mot aktivitet og bort fra kontantytelser. Det er en viktig retning å holde fast ved i kommunal sektor. Arbeidsinnvandrere må integreres i produktive jobber i kommunal sektor.

På kort og mellomlang sikt vil økt arbeidstilbud, som følge av arbeidsinnvandring medføre lavere lønninger. Arbeidsinnvandringen påvirker lønnsdannelsen i kommunal sektor. Samtidig påvirker lønnsdannelsen omfanget og sammensetningen av arbeidsinnvandringen.

Allmenngjøring av tariffbestemmelser bidrar til å motvirke presset i retning av økte lønnsforskjeller, også i kommunal sektor. Dette kan bidra til å minske økonomisk ulikhet innad i kommuner og mellom kommuner i Norge.

### **Lønnsdannelsen må bidra til økt produktivitet i kommunal sektor**

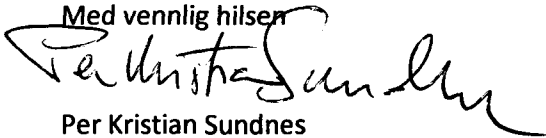
Økt velferd krever effektiv bruk av samfunnets ressurser. Det må derfor rettes innsats for å øke produktiviteten. Arbeidskraften er den viktigste ressursen. Lønnsdannelsen og lønnsoppgjørene må derfor legge nødvendig grunnlag for høy produktivitet i sektorene. Høy produktivitet er like viktig i kommunal- og statlig sektor som i privat sektor.

For økt offentlig finansiert velferd er det imidlertid produktivetsveksten i offentlig sektor som er avgjørende. Gjennom frontfagmodellen, vil økt produktivetsvekst i privat, konkurranseutsatt virksomhet slå ut i økt lønnsvekst også i offentlig sektor. Selv om høyere lønnsvekst i hele økonomien gir økt skatteinntekter, øker altså kostnadene for sektoren om lag tilsvarende. Ved økt vekst i skattegrunnlaget, vil bidraget til å finansiere velferdsveksten gjennom avkastningen på Statens pensjonsfond utland reduseres i betydning. En større andel må dermed finansieres gjennom skatter. Tidligere beregninger fra Statistisk sentralbyrå viser således at økt produktivitet i privat sektor kan svekke finansieringen av offentlige velferdstjenester.

Den eneste måten dette kan motvirkes – foruten gjennom arbeidslinja, som mobiliserer en økt andel av befolkningen til arbeid – er gjennom økt produktivitet også i offentlig sektor. Det er derfor viktig at partene i kommunal sektor styrker arbeidet for bedre produktivitet og kvalitet i det offentlige tjenestetilbudet. For eksempel kan arbeidstiden, heltid og deltid, ha store virkninger på produktiviteten.

Økt produktivitet og effektivitet må tilstrebes i alle sektorer, selv om frontfagsmodellen innebærer at lønnsveksten i økonomien over tid bestemmes av vekst i priser og produktivitet i konkurranseutsatt sektor. Frontfagsmodellen innebærer altså en viss rigiditet og styring, ved at lønnsveksten skal være om lag det samme i økonomien. Likevel er det viktig at det er rom for å bruke lønnsdannelsen med sikte på nødvendige omstillinger i arbeidslivet, legge til rette for gode tjenester og høy produktivitet.

Med vennlig hilsen



Per Kristian Sundnes  
Områdedirektør Arbeidsliv